

Friskolornas riksförbunds yttrande över delbetänkandet En annan möjlighet till särskilt stöd - Reglering av kommunala resursskolor (SOU 2020:42)

Friskolornas riksförbund (förbundet) har getts möjlighet att lämna synpunkter på förslagen i ovanstående delbetänkande och vill framföra följande.

Sammanfattning

- Förbundet anser att utredningen inte följt de direktiv som grundar sig på regeringens och samarbetspartiernas Januariöverenskommelse punkt 52, där det anges att "Resursskolorna ska utvecklas." Förbundet beklagar djupt att utredningen inte lämnat något förslag rörande resursfördelning till fristående skolor som begränsat sitt mottagande till elever i behov av omfattande särskilt stöd.
- Förbundet anser att utredningen bygger in för stora skillnader i regleringen rörande fristående och kommunala resursskolor. Det gäller framförallt förslagen avseende vårdnadshavares rätt att välja kommunal resursskola och de skolformer som får ha kommunala resursskolor. Vårdnadshavare måste få välja även kommunal resursskola och eleverna behöver kommunala resursskolor i alla skolformer utom förskola.
- Förbundet tillstyrker att begreppet resursskola införs i skolförfattningarna.
- Förbundet tillstyrker att utredningar om elevers behov av särskilt stöd ska följa skollagens bestämmelser om rektors ansvar för utredningen och upprättande av åtgärdsprogram. De bestämmelserna måste också kunna ligga till grund för beviljande av tilläggsbelopp för fristående resursskolor, och inte andra krav än vad som framgår av skolförfattningarna.
- Förbundet anser att målgruppen för resursskolor behöver snävas in och föreslår, till skillnad från utredningen, att det formuleras i författningarna att målgruppen utgörs av elever i behov av omfattande särskilt stöd.
- Förbundet tillstyrker förslaget om skoltillhörighet och rektor, dvs. att en elev som går på en resursskola ska ha sin skoltillhörighet där samt rektor för resursskolan.
- Då utredningen inte lämnar något förslag kring finansieringen av fristående resursskolor, förordar förbundet här det förslag som redan lagts fram i Skolkostnadsutredningen:

elevens hemkommun och den fristående resursskolan ska komma överens om ersättningen för mottagandet av eleven. Om det inte går att träffa en sådan överenskommelse, måste inte resursskolan ta emot eleven.

- Förbundet tillstyrker att ett stödmaterial tas fram för tillämpningen av bidrag till fristående resursskolor. I enlighet med ovanstående förslag bör det alltså stötta kommuners och resursskolors överenskommelse om bidraget.
- Förbundet tillstyrker förslaget om att det i skolstatistik ska framgå vilken skola som utgör resursskola, oavsett huvudman. Ett sådant beslut har redan fattats av regeringen i förordning om skolenhetsregister.
- Förbundet tillstyrker förslaget om förlängt undantag från behörighetsbestämmelserna rörande särskolan.

Allmänna synpunkter

Vi kan se många bra förslag och tankar i delbetänkandet. Vi anser också att den problembild som utredningen visar på rörande fristående resursskolor och finansieringen kring dessa är väl beskriven och uppskattar utredningens problematisering av frågan. Den visar på att utredningen med mycket kort tid till förfogande försökt belysa problembilden kopplad till de fristående resursskolorna men ändå inte kommit till något skarpt förslag som kan leda till utveckling för de fristående resursskolorna.

Förbundet kan också se att utredningen koncentrerat sig på att undersöka förhållandena för de kommunala resursskolorna på ett sådant sätt att man heller varken kartlagt eller granskat de fristående resursskolorna möjligheter till att bidra till en god utbildning. Återigen har fokus i utredningen helt legat på de kommunala eleverna i behov av omfattande särskilt stöd.

Allvarlig brist att utredningen inte lagt något skarpt förslag kring finansiering av de fristående resursskolorna

Med det sagt är förbundet djupt besviken över att det syfte som låg bakom Januariöverenskommelsen mellan regeringen och samarbetspartierna och som resulterat i tilläggsdirektiv till denna utredning, till stor del "slarvats bort". I punkt 52 i Januariöverenskommelsen framförs att "Resursskolorna ska utvecklas". Såvitt förbundet kunnat förstå har den punkten, förutom utredningens tolkning att kommunala resursskolor behöver regleras, handlat om de fristående resursskolornas överlevnad i ett läge där finansieringen av elevers behov av omfattande stödåtgärder i stort sett upphört. De fristående resursskolorna har tillsammans med föräldrar och förbundet under en längre tid varnat för konsekvenserna för de elever som utgör den allra svagaste gruppen i skolan och som är beroende av den finansiering som kommunerna ska stå för i form av tilläggsbelopp för att kunna täcka de extraordinära stödbehov eleverna har. Vi har fått signaler om att frågan skulle regleras genom Januariöverenskommelsen.

Ett av de väsentligaste problemen är alltså finansieringen för de elever som valt en fristående resursskola och här *saknar vi ett skarpt förslag* från utredningen. Det är absolut *avgörande* för de fristående resursskolornas överlevnad att eleverna beviljas

bidrag för de extraordinära stödåtgärder som de behöver, särskilt i en tid då kommunerna har sparbetning. Tyvärr får det till följd att de elever som är i störst behov av stöd riskerar att inte få det. Det här är en diskussion som förts under lång tid från vår sida med regering och departement och som redan resulterat i ändringar i skollagstiftningen, men som trots det inte gett resultat för eleverna i resursskolorna pga. domstolarnas restriktiva tolkning. Se gärna förarbetena till lagförtydligandet 2016, dvs. Vissa skollagsfrågor del 2, U2014/5176/S, s. 36 ff. Tyvärr har inte de utvidgade och förtydligande förarbetena och paragraferna lett till att domstolarna i högre utsträckning beviljar tilläggsbelopp. Vi ser genom den statistik våra medlemmar tagit fram att besluten om tilläggsbelopp minskar både genom antalet elever som alls blir berättigade till tilläggsbelopp, men också avseende storleken på beloppet. Det har varit en kraftgång avseende tilläggsbeloppen under flera år och i flertalet kommuner. Vår egen domstatistik som vi tog fram från 2016 till 2018 visar samtidigt att överklagade beslut om tilläggsbelopp avslogs i 90 procent av fallen och då rörde i stort sett samtliga överklaganden elever med mycket omfattande stödbehov. Både kommuner och domstolar tolkar alltså bestämmelserna mycket snävt avseende tilläggsbelopp i allmänhet och till resursskolor i synnerhet, trots lagändringen 2016. Det är därför vi nu verkligen efterfrågar ett skarpt förslag. Eftersom frågan brådskar så, om vi fortsättningsvis alls ska ha fristående resursskolor, så önskar vi ett tydligare ställningstagande kring finansieringsfrågan.

Vi förordar här det förslag som redan lagts fram i Skolkostnadsutredningen: elevens hemkommun och den fristående resursskolan ska komma överens om ersättningen för mottagandet av eleven. Om det inte går att träffa en sådan överenskommelse, måste inte resursskolan ta emot eleven. Det är möjligt att det på sikt finns bättre lösningar, men i det korta perspektivet är det dock ett absolut nödvändigt förslag med anledning av den allt snävare bedömningen av vilka elever som har rätt till tilläggsbelopp samt beloppets storlek.

Det förslaget är redan utrett och har också en konsekvensbeskrivning i betänkandet Det stämmer! Ökad transparens och mer lika villkor (SOU 2016:66). Här finns alltså möjligheten för riksdagen att fatta beslut om en förändring av villkoren för fristående resursskolor, som behöver en akut lösning och kan leda till att eleverna får behålla den skolgång de är i så stort behov av.

Resursskolornas målgrupp och begreppet inkludering

Förbundet vill peka på den målgrupp resursskolorna vänder sig till. Det är inte en grupp elever som plötsligt klarar sig utan omfattande stödåtgärder och kan gå tillbaka till sin gamla undervisningsgrupp. Många av eleverna har redan försökt gå i "vanlig" skola och även fått särskilt stöd där, men ändå misslyckats. Det handlar om elever som inte klarar den vanliga skolans miljö där många elever samlas på samma gång och intrycken kan vara ohanterliga. Det handlar i många fall om elever med en neuropsykiatrisk funktionsvariation. Före 2011 kunde många av dessa elever som har en diagnos inom autismspektrat gå i särskolan, trots att de i sig inte hade en utvecklingsstörning på annat sätt än rent socialt. De här eleverna kräver ofta en-till-en undervisning, mycket små elevgrupper, en miljö utan störande ljud och intryck och har de facto ingen möjlighet att

delta i vanlig skolmiljö. De måste få möjligheten att gå i en resursskola som är särskilt uppbyggd för deras behov. Likaså finns andra diagnoser eller elever utan diagnos men med så stora svårigheter att det inte kan bli aktuellt att återgå till sin ordinarie elevgrupp. Dessa elever kräver omfattande och kontinuerligt särskilt stöd och konsekvenserna om de inte får det riskerar bli mycket omfattande, både på det personliga planet för eleverna med ytterligare psykisk ohälsa och skolmisslyckande såväl som för samhället, där konsekvenserna i stället riskerar kosta mycket mer, men i ett senare skede. Det är därför oerhört olyckligt med de korta beslut om tilläggsbelopp för endast en termin, som många kommuner tillämpar. Förutom att det administrativa ansökningsarbetet tar resurser från undervisningen, handlar det vanligen om elever vars behov inte förändras i den utsträckningen. Det gör däremot ofta tilläggsbeloppet, dvs. det minskas eller dras in över tid, trots att eleven fortfarande har samma stödbehov.

Det måste finnas fullgoda alternativ för dessa elever, där inkluderingen sker bland annat genom att de får en likvärdig utbildning på deras egna villkor. I detta fall handlar det även om "placering", vilken definition utredningen vänder sig emot. Inkludering kan för de här eleverna handla om en plats på en resursskola. Skolan ska utformas så att alla elever känner sig socialt och pedagogiskt delaktiga i ett sammanhang, och får möjlighet att utvecklas så långt som möjligt utifrån sina förutsättningar. Förbundet anser att alla elever måste få möjlighet till inkludering, men utredningens slutsatser om att elever i resursskolor generellt blir exkluderade är felaktig. Inkludering handlar om att skolpersonalen har ett förhållningssätt som får eleverna att känna sig delaktiga i alla sammanhang, och att sammanhangen är rimliga utifrån elevens förmågor.

Vi tycker det är bra att begreppet resursskola definieras och införs som en term i skolförfattningarna.

Vi kan också se fördelar med att kommunala resursskolor regleras i författningarna, i de fall sådana bestämmelser behövs.

Utredningen har konstaterat att den reglering som redan idag finns, dvs. att fristående skolor har möjlighet att begränsa sitt mottagande till elever i behov av särskilt stöd, är tillräcklig för de fristående resursskolorna. Vi delar inte den uppfattningen, eftersom tillämpningen av bestämmelserna visar att det inte finns någon samsyn vare sig mellan resursskola och kommun kring när en elev är i behov av extraordinära stödåtgärder samt vilka dessa extraordinära stödåtgärder kan vara eller mellan olika kommuner. Det finns heller inte någon samsyn kring vem som ska göra bedömningen av elevens behov. Här pekar skollagen ut rektors ansvar för att utreda och göra bedömningar av elever stödbehov samt vilka åtgärder som krävs, men avseende bedömningen av tilläggsbeloppet för att tillgodose elevens behov är det kommunen som i stället avgör.

Vi ser också att det med utredningens förslag finns en risk att det blir en allt för stor olikhet mellan kommunala och fristående resursskolor, både avseende finansiering och mottagande av elever. Till en fristående resursskola söker eleven/vårdnadshavare och eleven tas emot på resursskolan i den mån det finns plats och eleven tillhör den krets skolan riktar sig till. Med utredningens förslag kommer i stället elever att placeras på

kommunala resursskolor, ibland emot sin vilja om man förstår förslaget rätt, om än med möjlighet att överklaga beslutet. Eller är tanken att ett överklagande ska avse en nekad plats? Men elevens rätt att välja skola åsidosätts på det här viset.

Det kan också tilläggas att för fristående resursskolor gäller också öppenhetskravet – finns plats och eleven tillhör elevkretsen SKA eleven tas emot på skolan, oavsett ev. finansiering via tilläggsbelopp.

En annan olikhet som utredningens förslag innebär, är att kommunala resursskolor endast skulle finnas på grundskolenivå. Det finns ett antal fristående resursskolor som idag vänder sig till elever på gymnasiet. Dessa elevers behov kan inte tillgodoses på en stor gymnasieskola enbart genom att de erbjuds plats på introduktionsprogram, de behöver en annan skolmiljö. Det bör även elever som väljer en kommunal resursskola få möjlighet till.

Det här riskerar leda till en olikhet mellan vilka elever som kommer att gå på de olika resursskolorna. Det finns därför anledning att återigen överväga hur bedömningen av vilka elever som ska tas emot i resursskola ska gå till och om det bör vara lika? I så fall bör också frågan om öppenhetskravet diskuteras för de fristående resursskolorna.

Idag finns redan kommunala så kallade resursskolor. Om man ser till ett exempel, nämligen Stockholms stad, så har staden ett antal platser motsvarande resursskola. Dessa platser åtnjuter stadens högsta budgeterade elevpeng i form av tilläggsbelopp, med motiveringen att dit hör de elever med störst stödbehov och det är enbart dessa elever som kommer ifråga för platserna. Det händer dock att samma elever i stället börjar i fristående resursskola, men får då inte samma ersättning, utan i vissa fall inget tilläggsbelopp alls. Det visar att synen på finansieringen kommer att se mycket olika ut rörande de platser som finns i resursskolor, kommunala och fristående. För elever i fristående resursskolor kommer finansieringen även fortsatt att ske med konstruktionen tilläggsbelopp där kommunen gör bedömningar av elevens individuella behov (i bästa fall), medan kommunala resursskolor kan finansiera sin verksamhet via en känd och därmed förutsägbar budget samt välja vilka elever som ska tas emot i verksamheten.

I några kommuner har möjlighet till strukturbidrag införts, men beloppen är så låga att de inte räcker för att kompensera för de uteblivna tilläggsbeloppen. Dessutom finansierar strukturbidraget och tilläggsbeloppet olika kostnader. Frågan om finansieringen av de fristående resursskolorna är alltså av akut karaktär, vilket utredningen missat, vilket i sin tur riskerar att den skolmiljö som idag möjliggör anpassningar för de mest stödbehövande eleverna kommer att försvinna. Det är olyckligt att utredningens fokus legat på att skapa regler som möjliggör de existerande lösningar som finns i kommunerna, snarare än att fokusera på att stärka målgruppens rätt till en fullvärdig och trygg skolgång.

Synpunkter avsnitt för avsnitt

Avsnitt 4.1 Bedömning angående bestämmelserna om särskild undervisningsgrupp
Förbundet delar utredningens uppfattning om att dagens bestämmelser om särskild undervisningsgrupp bör behållas.

Avsnitt 4.2 Förslag om reglering av kommunala resursskolor

Utredningens förslag: En kommun får vid vissa grundskoleenheter begränsa utbildningen till att avse elever i behov av särskilt stöd (resursskola). Kommunen beslutar om placering av en elev vid en resursskola. En sådan placering ska grundas på elevens behov och förutsätter elevens vårdnadshavares medgivande. Placeringen ska regelbundet följas upp och utvärderas. För sådana kommunala resursskolor gäller inte skollagens regler om placering, rätt att gå kvar i en viss skola eller att elever ska ha nära till skolan.

Avsnitt 4.2.1 Skälen för utredningens förslag

Begreppet resursskola

Det är bra att termen resursskola förs in i skollagstiftningen, och att det tydliggörs att det avser både fristående och kommunala huvudmän.

Resursskolans målgrupp

Utredningen har övervägt att göra en snävare bedömning av vilka som tillhör resursskolans målgrupp, men valt att avstå och i stället lämna det upp till kommunen att göra urvalet av elever.

Så här skriver utredningen i delbetänkandet, s. 116ff:

”Utredningen har övervägt om målgruppen för resursskolor borde göras snävare, mot bakgrund av att det rimligen endast är elever med omfattande stödbehov som kommer i fråga för en så ingripande åtgärd. Som vi ser det bör emellertid en placering av en elev i en resursskola inte betraktas som ett ytterligare steg på en stödtrappa, där det föregående steget utgörs av särskild undervisningsgrupp. Snarare bör placering av en elev i en resursskola betraktas som ett alternativ till särskild undervisningsgrupp, som kan passa vissa elever. En snävare definition av målgruppen i lagstiftningen riskerar att innebära att en del elever som skulle ha gynnats av undervisning i kommunens resursskola inte ges möjlighet till det. Den elevgrupp som kan komma i fråga för en sådan placering kan vara mycket heterogen och det är därför viktigt att respektive kommun tillåts avgöra huruvida en viss elev ska erbjudas plats vid en resursskola. Kommunerna kan i viss mån också vara tvungna att ta hänsyn till sådant som gruppammansättning och liknande vid sina placeringsbeslut.”

Det här förslaget visar tydligt på skillnaden som byggs in mellan fristående och kommunala resursskolor. Medan fristående resursskolor har att förhålla sig till öppenhetskravet och att alla elever som skolan ska ta emot också erbjuds plats. Här finns inte möjligheter att ta hänsyn till ”gruppsammansättning och liknande”.

Förbundet kan se utifrån de elever som går i fristående resursskolor att det vore av godo att snäva in målgruppen till att faktiskt just omfatta de elever som är i behov av omfattande och extraordinära stödåtgärder som ska tas emot i resursskola.

Vi skulle alltså önska att en tydligare definition görs av målgruppen elever som kan beredas plats i resursskola och att den ändras till att avse **elever i behov av omfattande särskilt stöd**. Det skulle förtydliga tanken med resursskolor och att det inte är vilka elever som helst som ska gå där. Det ska i så fall självfallet avse målgruppen både för kommunala respektive fristående resursskolor. En sådan definition skulle också bättre anknyta till tilläggsbeloppet och vilka elever som kan vara berättigade till sådant, även om vi är klart medvetna om att det med nuvarande lagstiftning inte finns "likhetstecken" där emellan.

Utredning av elevens behov

Vi instämmer i det som anges under avsnittet om utredning av elevens behov av stödåtgärder. Men anser att det är en mycket stor diskrepans mellan de krav på utredning som många kommuner kräver för att bevilja tilläggsbelopp för en elev jämfört med den utredning som kommunen behöver vidta inför placering av elev i kommunal resursskola. Ändå talar vi om elever med de största stödbehoven, om än inte exakt likartade behov. För fristående resursskolor krävs läkarintyg, BUP-intyg, intyg om exakt lärarkompetens på skolan m m. Det rimmar i stället betydligt bättre med skollagen att utredningen sker på det sätt som anges i avsnittet, dvs. utifrån rektors skyldighet att utreda elevens behov och se till att åtgärdsprogram upprättas. Men som påtalats ovan, ska det också räcka med sådan utredning för att visa på elevens stödbehov i fristående resursskola för att berättiga till tilläggsbelopp för eleven.

Avsnitten Beslut om placering i resursskola, Placering i resursskola kan inte överklagas samt Vårdnadshavarens möjlighet att välja en resursskola

Som påtalats ovan, anser vi att det måste vara rimligt att vårdnadshavare själva önskar placering även på kommunal resursskola; för att både säkerställa rätten att välja skola och för att likställa kommunala och fristående resursskolor. Däremot måste självklart varje skola avgöra om eleven tillhör rätt målgrupp och har de behov som skolan riktar sig till. Skillnaderna i reglering mellan de olika huvudmännens resursskolor riskerar att bli för stor. Enligt utredningens förslag ska det vara möjligt för kommunerna att själva bestämma om det är vårdnadshavaren som väljer den kommunala resursskolan alternativt att kommunen fattar beslut för eleven. Förbundet anser att det lägger grunden för en icke likvärdig organisation inte bara mellan kommunal och fristående resursskola, utan även emellan de kommunala sådana. Vi anser därför att det är rimligt att regleringen blir likartad. Det skulle också göra det mer rimligt att det inte går att överklaga en placering i resursskola, om det utgick från ett ansökningsförfarande på samma sätt som för fristående resursskolor.

Skoltillhörighet och ansvarig rektor

Förbundet anser att det är självklart att eleven tillhör den resursskola eleven går på. Annars är det inte en resursskola, utan en särskild undervisningsgrupp. En elev ska endast ha en rektor och den rektor ska vara ansvarig utifrån skollagens bestämmelser för det som rör eleven. Det måste gälla lika oavsett huvudman för resursskolan.

Uppföljning och utvärdering av placeringen

Om målgruppen snävas in enligt det förbundet föreslår ovan, är det troligt att flertalet

elever kommer behöva så omfattande stödåtgärder att de kommer att ha svårt även framledes att gå i en "vanlig" skola. Detta är dock en uppgift för rektor enligt skollagen att se till att åtgärdsprogram upprättas med jämna mellanrum och att stödåtgärderna utvärderas. Detta framgår redan av skollagen. Om eleven inte längre motsvarar målgruppen för resursskolan bör en diskussion tas upp om huruvida eleven bör gå kvar där. Här finns redan en inbyggd skillnad mellan fristående och kommunala resursskolor. En fristående skola har inte rätt att neka eleven fortsatt skolgång idag. Det är något som utredningen bort se över i denna diskussion.

Samma reglering ska gälla för grundsärskolan

Förbundet tillstyrker förslaget.

De föreslagna reglerna ska inte omfatta alla skolformer

Det finns idag flera fristående resursskolor som riktar sig mot elever på gymnasiet. Det finns ett stort behov av sådana skolor, då gymnasiet kan vara ännu svårare att delta i för elever med t.ex. stora svårigheter utifrån NPF. Vi anser att även gymnasieelever bör kunna ingå i målgruppen för kommunala resursskolor. Även i detta fall är det rimligt för att inte bygga in en skillnad i systemet mellan kommunala och fristående resursskolor.

4.3.3 Tidigare utredning av frågan

Skolkostnadsutredningen har, som nämnts ovan, tidigare haft i uppdrag att lägga fram förslag rörande ersättningen till elever i fristående resursskolor. Förbundet avstyrkte då förslaget eftersom det innebar, precis som nuvarande utredning påpekar, en risk att elevens möjlighet till val av skola minskar. I förslaget saknades också incitament för kommunen att komma överens med en fristående resursskola, vilket riskerar leda till just att elever inte kan välja skola. Idag har förbundet dock fått ändra inställning. Skolkostnadsutredningens förslag är bättre än det läge som gäller idag, då fristående resursskolor riskerar nedläggning då de inte får tillräckliga resurser för att ge eleverna det stöd krävs.

Regeringen har valt att inte gå vidare med Skolkostnadsutredningens förslag rörande ersättning till fristående resursskolor.

4.3 Problembild och överväganden angående fristående resursskolor

Så här uttrycker utredningen det i avsnittet.

"Mot bakgrund av komplexiteten i dessa frågor samt den korta tid som utredningen har haft till sitt förfogande för att lämna ett delbetänkande lämnas dock inte några förslag till större förändringar på området."

Förbundet kan bara beklaga att den utredning som nu direkt haft i uppdrag att belysa fristående resursskolor och dess problem samt ta fram förslag som kan utveckla resursskolorna, inte hanterat sitt uppdrag – även om förbundet har förståelse för svårigheterna i och med den korta tid som utredningen fått för uppdraget. Här kan också regeringen klandras för den tidsrymd som utredningen getts. Samtidigt måste en utredning i sådana fall också kunna begära förlängd tid för sitt uppdrag om så krävs, i

stället för att välja att inte lämna några förslag. Ytterligare utredningar som berört frågan är t.ex. i betänkandet En mer likvärdig skola – minskad skolsegregation och förbättrad resurstilldelning (SOU 2020:28), som även där påtalar behovet av en uppföljning av tilläggsbeloppen, men hänvisar till ny utredning. Det finns en gräns för hur många utredningar som kan krävas för att lösa det problem som är absolut akut för eleverna i fristående resursskolor. Det behövs snabba och rimliga lösningar nu, som möjligen kan förbättras på sikt med ytterligare utredningar, men det går, enligt vår mening, inte att passa på frågan längre!

4.3.2 Problembilden

Vi anser att utredningen beskrivit problembilden väl.

4.3.4 Möjliga lösningar

Förbundet kan se att utredningen verkligen gått igenom ett flertal olika möjliga lösningar. I samråd och i referensgrupp med utredningen har förbundet också fört fram flera olika förslag och lösningar för att förbättra de fristående resursskolornas situation. Det framgår av utredningen där några av dessa förslag redogörs för, tillsammans med utredningens invändningar.

Förbundet tror, som vi tidigare framfört, att det vore bra med en snävare målgrupp för resursskolorna, både för kommunala och fristående sådana. Därmed skulle t.ex. SPSM kunna ta över antingen enbart bedömningen eller även resursfördelningen för de elever som behöver plats i resursskola, oavsett huvudman. Då skulle denna elevgrupp hanteras på ett likvärdigt sätt oavsett vilken kommun som är hemkommun. Det skulle öka den statliga styrningen, men samtidigt talar vi om den elevgrupp som är den svagaste i skolan och där kan speciallösningar vara motiverade. Detta skulle dock ta långt tid att utreda och fatta beslut kring. Förbundet kan se att detta är ett förslag som skulle kunna vara möjligt på sikt.

Därför vill vi med kraft förorda den modell som Skolkostnadsutredningen redan föreslagit, dvs. att kommunen och den fristående resursskolan kommer överens om det belopp som krävs för att ta emot eleven. Om sådan överenskommelse inte träffas, behöver heller inte skolan ta emot eleven. I det ligger en inbyggd kvalitetskontroll – en fristående resursskola som inte erbjuder en kvalitativ undervisning för eleven kommer heller inte att beviljas ersättning från kommunen. Detta är inte en 100-procentigt bra lösning, men i dagsläget den bästa för att möjliggöra de fristående resursskolornas fortlevnad. Lösningen är enkel och kräver visserligen lagändring. Men frågan är redan utredd och finns som förslag med konsekvensutredning. Det finns redan författningar med denna innebörd i skollagen och förordning, t.ex. rörande överenskommelse om ersättning för elever på språkinträdning. Därmed finns redan konstruktionen i bruk i skolan. Vi skulle därtill önska någon form av incitament för kommunen att faktiskt komma överens, men om så inte är möjligt, är detta ändå den bästa lösningen.

Det här förslaget väljs bort av utredningen bland annat eftersom det minskar elevernas möjlighet att välja skola. Förbundet vill dock påpeka att den synpunkten tycks mindre

viktig när det gäller kommunala resursskolor, där det lämnas fritt till kommunerna huruvida elever ska få välja en kommunal resursskola eller placeras där oavsett önskemål.

Här kan också ett sådant stödmaterial för tillämpningen av tilläggsbeloppet, såsom föreslås nedan, vara ett stöd för överenskommelserna. Vi vill också se en överprövningsmöjlighet genom förvaltningsbesvär – vilket kan tyckas vara problematiskt när det gäller en överenskommelse, men om kommunen nekar att komma överens om ett belopp skulle en domstol ändå kunna göra en prövning av skäligheten. Alternativt Skolväsendets överklagandenämnd.

Förbundet förordar därmed ovanstående förslag till utredningen.

4.4.1 Förbättrat stöd vid tillämpningen av tilläggsbelopp

Utredningen föreslår att ett stödmaterial tas fram för tillämpningen av tilläggsbelopp. Som vi skrivit ovan förordar vi ett annat förslag för att komma till en bättre lösning, nämligen att kommunen och den fristående skolan i stället kommer överens om ersättningen. Vi anser därför att ett sådant stödmaterial behövs och ska ha en sådan inriktning.

Om så inte blir fallet, anser vi att ett stödmaterial ska tas fram och att SPSM är bäst lämpat att ansvara för att ta fram ett sådant material. Vi anser vidare att stöd materialet ska tas fram av SPSM **tillsammans** med Skolverket, SKR och Friskolornas riksförbund. Förbundet har goda erfarenheter av samarbete med både myndigheter och SKR och anser att det är viktigt i denna fråga för att nå en samsyn så långt möjligt.

4.4.2 Förbättrad statistik om resursskolor

Utredningen föreslår en registrering av vilka skolhuvudmän som utgör resursskolor, både fristående och kommunala. Förbundet tycker det är ett bra förslag och tillstyrker det.

5.3 Förslag om förlängning av undantaget från krav på behörighet

Förslag: Den tid som övergångsbestämmelserna om undantag från krav på legitimation och behörighet för att få bedriva undervisning och besluta om betyg i grundskolan, gymnasieskolan, särskild utbildning för vuxna och specialskolan bör förlängas till utgången av juni år 2028.

Förbundet tillstyrker förslaget.

För Friskolornas riksförbund

Ulla Hamilton
VD

Gudrun Rendling
förbundsjurist